

Archeologisch bureauonderzoek & Inventariserend
Veldonderzoek, verkennende fase

**Dubbelebuurt 1, Rijsburg
Gemeente Katwijk**

IDDS Archeologie rapport 1657

Colofon

Projectnummer	42580514/61741
In opdracht van	Rho adviseurs voor leefruimte
Auteur	drs. S. Moerman
Redactie	dr. A.W.E. Wilbers
Versie	1.2
Status	definitief

Autorisatie

A.W.E. Wilbers	Senior Prospector	16-06-2014	
----------------	-------------------	------------	--

Goedkeuring

B. Voormolen	Gemeente Katwijk	18-09-2014	
--------------	------------------	------------	--

© IDDS Archeologie
Noordwijk, juni 2014
ISSN 2212-9650

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeleelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

SAMENVATTING:

In opdracht van Rho adviseurs voor leefruimte heeft IDDS Archeologie in mei 2014 een archeologisch bureauonderzoek en een inventariserend veldonderzoek (IVO), verkennende fase, uitgevoerd aan de Dubbelebuurt 1 in Rijnsburg, gemeente Katwijk. De aanleiding voor dit onderzoek is de aanvraag van een omgevingsvergunning ten behoeve van nieuwbouw van twee eengezinswoningen in het plangebied. De doelstelling van het bureauonderzoek is het opstellen van een gespecificeerde archeologische verwachting voor het plangebied. Het doel van het inventariserend veldonderzoek is het toetsen en zo nodig aanvullen van de gespecificeerde verwachting.

Uit het bureauonderzoek blijkt dat het plangebied is gelegen op een oeverwal van de Oude Rijn waaronder zich nog resten van een strandvlakte of eventuele strandwal kunnen bevinden. Op basis hiervan kunnen in het plangebied twee archeologische niveaus voorkomen. Op het niveau van de strandvlakte worden geen archeologische resten verwacht omdat de strandvlakte naar verwachting niet gunstig was voor bewoning. Het diepste archeologische niveau betreft de top van de eventuele strandwal. Hierin kunnen archeologische resten aanwezig zijn die dateren vanaf het Neolithicum. Het kan gaan om resten van bewoning, begraving en landgebruik. Te verwachten zijn sporen als paalgaten en kuilen en vondsten als aardewerk en natuursteen. Op dit niveau kan een veenlaag voorkomen. Vanaf de veenlaag tot aan het maaiveld worden sporen en vondsten vanaf de IJzertijd verwacht. Gezien de ligging van het plangebied binnen de 17^e-eeuwse dorpskern geldt er met name een hoge verwachting voor resten vanaf deze periode. Ook daarvoor kan het plangebied echter al bebouwd zijn geweest: het dorp Rijnsburg stamt uit de 6^e eeuw na Chr. Te verwachten resten zullen met name gerelateerd zijn aan bewoning en kunnen bestaan uit sporen als paalsporen en resten van hout- en steenbouw en vondsten als aardewerk, metaal, glas en bouw materiaal. Het is niet bekend wat voor invloed de bouw en sloop van de voormalige bebouwing heeft gehad op eventuele archeologische resten in het plangebied.

Het booronderzoek heeft de verwachting uit het bureauonderzoek gedeeltelijk bevestigd. De in het plangebied aangetroffen opbouw van klei op zand is te interpreteren als oeverafzettingen van de Vliet. Er zijn binnen de geboorde diepte van 4,0 m –mv geen aanwijzingen aangetroffen voor de aanwezigheid van een oeverwal van de Oude Rijn of van een strandvlakte of –wal.

In de oeverafzettingen zijn fragmenten bouwpuin aangetroffen en de afzettingen zijn omgewerkt. Daarnaast is twee keer door muur- of funderingsresten heen geboord die nog in situ zouden kunnen liggen. Gezien de ligging van het plangebied in de historische dorpskern van Rijnsburg die kan dateren vanaf de 6^e eeuw en aangezien het plangebied met zekerheid bebouwd is geweest vanaf het begin van de 17^e eeuw, is de kans groot dat er nog resten van bebouwing aanwezig zijn in de ondergrond. Mogelijk gaat het om resten van industrie die gerelateerd is aan de ligging op de oever van de Vliet. De resten kunnen nog grotendeels intact zijn. De omwerking van de oeverafzettingen is waarschijnlijk geen moderne verstoring maar een historische.

Op basis van de resultaten van het inventariserend veldonderzoek wordt geadviseerd om vervolgonderzoek uit te laten voeren indien bodemverstoringen reiken tot onder de moderne ophooglaag, oftewel tot dieper dan 70 à 80 cm –mv (0,2 à 0,4 m +NAP). Dit vervolgonderzoek kan het beste bestaan uit een proefsleuvenonderzoek.

INHOUDSOPGAVE:

ADMINISTRATIEVE GEGEVENS VAN HET PLANGEBIED.....	4
1. INLEIDING	5
1.1. Aanleiding	5
1.2. Doel- en vraagstelling van het onderzoek.....	5
1.3. Ligging van het plan- en onderzoeksgebied	5
2. BUREAUONDERZOEK.....	7
2.1. Werkwijze	7
2.2. Geologie, geomorfologie en bodem.....	7
2.3. Archeologische en ondergrondse bouwhistorische waarden	8
2.4. Historische situatie en mogelijke verstoringen.....	8
2.5. Huidig landgebruik	9
2.6. Gespecificeerd verwachtingsmodel	9
3. VELDONDERZOEK.....	11
3.1. Onderzoekshypothese en onderzoeksopzet	11
3.2. Werkwijze	11
3.3. Resultaten	11
3.4. Interpretatie	12
4. CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN.....	13
4.1. Aanbevelingen	14
4.2. Betrouwbaarheid	14
GERAADPLEEGDE BRONNEN	15
LIJST VAN AFKORTINGEN EN BEGRIPPEN	16
BIJLAGEN	
1. Topografische kaart	
2. Archis-informatie	
3. Boorlocatiekaart	
4. Boorbeschrijvingen	
5. Periodentabel	

Administratieve gegevens van het plangebied

<i>Onderzoeksmeldingsnummer</i>	61741
<i>Toponiem</i>	Dubbelebuurt 1
<i>Plaats</i>	Rijnsburg
<i>Gemeente</i>	Katwijk
<i>Kadastrale aanduiding</i>	Rijnsburg B 666
<i>Provincie</i>	Zuid-Holland
<i>Kaartblad</i>	30F
<i>Coördinaten</i> <i>Centrum</i> <i>Hoekpunten</i>	90.265 / 467.470 90.254 / 467.479 (NW) 90.270 / 467.474 (NO) 90.266 / 467.461 (ZO) 90.248 / 467.465 (ZW)
<i>Oppervlakte</i>	370 m ²
<i>Onderzoekskader</i>	Omgevingsvergunning
<i>Uitvoerder</i>	IDDS Archeologie Contactpersoon: drs. S. Moerman Postbus 126 2200 AC Noordwijk (ZH) Tel: 071-4028586 E-mail: smoerman@ids.nl
<i>Bevoegde overheid</i>	Gemeente Katwijk afdeling Ruimte en Veiligheid, team Ruimtelijk Beleid Contactpersoon: dhr. dr. B. Voormolen Postbus 589 2220 AN Katwijk Tel: 071- 4065170 E-mail: b.voormolen@katwijk.nl
<i>Beheer en plaats van documentatie</i>	Provinciaal Depot voor Bodemvondsten van de provincie Zuid-Holland
<i>Uitvoeringsdatum veldwerk</i>	26-05-2014

1. Inleiding

1.1. Aanleiding

In opdracht van Rho adviseurs voor leefruimte heeft IDDS Archeologie in mei 2014 een archeologisch bureauonderzoek en een inventariserend veldonderzoek (IVO), verkennende fase, uitgevoerd aan de Dubbelebuurt 1 in Rijnsburg, gemeente Katwijk. De aanleiding voor dit onderzoek is de aanvraag van een omgevingsvergunning ten behoeve van nieuwbouw van twee eengezinswoningen in het plangebied. De diepte van de bodemverstoring die hierdoor optreedt is onbekend maar zal naar verwachting maximaal 2,0 m –mv bedragen. De kans bestaat dat eventueel aanwezige archeologische waarden hierdoor verstoord dan wel vernietigd zullen worden. Het plangebied heeft op het vigerende bestemmingsplan een dubbelbestemming Waarde – Archeologie waardoor archeologisch onderzoek noodzakelijk is.

1.2. Doel- en vraagstelling van het onderzoek

De doelstelling van het bureauonderzoek is het opstellen van een gespecificeerde archeologische verwachting voor het plangebied. Dit gebeurt aan de hand van bestaande bronnen over bekende en verwachte archeologische waarden binnen het plangebied. Het doel van het inventariserend veldonderzoek is het toetsen en zo nodig aanvullen van de gespecificeerde verwachting. Daarnaast wordt inzicht verkregen in de vormeenheden van het landschap in het plangebied, voor zover deze vormeenheden van invloed kunnen zijn geweest op de bruikbaarheid van de locatie door de mens in het verleden. Op basis van de resultaten van het onderzoek kunnen kansarme zones van het plangebied worden uitgesloten en kansrijke zones worden geselecteerd voor behoud of voor vervolgonderzoek. Om deze doelstelling te kunnen realiseren, wordt op de volgende vragen een antwoord gegeven (Moerman 2014):

- Wat is de fysiek-landschappelijke ligging van de locatie?
- Hoe is de bodemopbouw in het plangebied en in welke mate is deze nog als intact te beschouwen?
- Bevinden zich archeologisch relevante afzettingen in het plangebied? Zo ja, op welke diepte ten opzichte van het maaiveld en het NAP?
- Wat is de specifieke archeologische verwachting van het plangebied en wordt deze bij het veldonderzoek bevestigd?
- Hoewel niet het doel van een verkennend booronderzoek, kunnen er toch archeologische indicatoren worden aangetroffen. Indien deze worden aangetroffen, dan gelden tevens de volgende vragen: wat is de verticale en horizontale ligging van de aangetroffen indicatoren, wat is de datering en wat is de invloed van deze vondsten op de archeologische verwachting van het plangebied?
- In hoeverre worden eventueel aanwezige archeologische waarden bedreigd door de voorgenomen bodemversturende werkzaamheden?

Het archeologisch bureauonderzoek en het inventariserend veldonderzoek zijn uitgevoerd conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), versie 3.3 (Centraal College van Deskundigen 2013).

Voor de in dit rapport gebruikte geologische en archeologische tijdsaanduidingen wordt verwezen naar Bijlage 5. Afkortingen en enkele vaktermen worden achterin dit rapport uitgelegd (zie lijst van afkortingen en begrippen).

1.3. Ligging van het plan- en onderzoeksgebied

De ligging van het (her) in te richten gebied, ofwel het plangebied, is weergegeven in Bijlage 1. Het plangebied ligt ingesloten tussen de Dubbelebuurt in het noorden, het Rapenburg in het zuiden en de Freesiastraat in het oosten. Het plangebied heeft een oppervlakte van ongeveer 370 m² en een

gemiddelde maaiveldhoogte van 0,7 m +NAP. De exacte ligging en contouren van het plangebied zijn nader weergegeven in Bijlage 3 en Figuur 1.

Om tot een gespecificeerde verwachting voor het plangebied te komen, is niet alleen gekeken naar bekende gegevens over het plangebied zelf maar ook naar de omgeving. Voor het totale onderzochte gebied, oftewel het onderzoeksgebied, is als begrenzing een straal van 250 m rondom het plangebied gekozen. De straal van 250 m is dusdanig gekozen dat het historische centrum van Rijnsburg, waarin het plangebied gelegen is, wordt bekeken.

Figuur 1: Het plangebied (binnen de rode lijn) op een recente oblieke luchtfoto (bron: Bing Maps).

2. Bureauonderzoek

2.1. Werkwijze

Tijdens het bureauonderzoek zijn gegevens verzameld over het onderzoeksgebied. Er is gekeken naar bekende archeologische en ondergrondse bouwhistorische waarden, uitgevoerde archeologische onderzoeken, de fysieke kenmerken van het oude en huidige landschap en naar informatie over bodemverstoringen. Er is gebruik gemaakt van de verwachtingskaart van de gemeente Katwijk en van de Cultuurhistorische Hoofdstructuur (CHS) van de provincie Zuid-Holland. Daarnaast is er gekeken naar de landelijke verwachtingskaart (de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden; IKAW) en naar het Archeologisch Informatie Systeem (Archis II) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE). Aanvullende historische informatie is verkregen uit beschikbaar historisch kaartmateriaal, waaronder het Minuutplan van begin 19^e eeuw en enkele historische topografische kaarten (watwaswaar.nl).

Om inzicht te krijgen in de opbouw en ontwikkeling van het landschap is onder andere gebruik gemaakt van de bodemkaart van Nederland (Stichting voor Bodemkartering 1982) en de geomorfologische kaart van Nederland (DLO-Staring Centrum / Rijks Geologische Dienst 1994). Daarnaast is gebruik gemaakt van het Actueel Hoogtebestand van Nederland (AHN; ahn.geodan.nl).

Voor informatie omtrent bodemsaneringen en ontgrondingenvergunningen is het Bodemloket (www.bodemloket.nl) geraadpleegd. Om de ligging van kabels en leidingen in het plangebied te bepalen, is een KLIC-melding gedaan. Deze gegevens zijn aangevuld met informatie uit onderzoeksrapporten en achtergrondliteratuur (zie literatuurlijst).

2.2. Geologie, geomorfologie en bodem

2.2.1. Ontstaansgeschiedenis landschap

Het plangebied ligt in het mondingsgebied van de Oude Rijn en bestaat geologisch gezien uit afzettingen van de Oude Rijn. Het mondingsgebied is voornamelijk gevormd als gevolg van de kustuitbreiding en de vorming van de strandwallen, alsmede de ontwikkeling van de Oude Rijn vanaf het midden van het vijfde millennium voor Chr. De ontwikkeling van het mondingsgebied van de Oude Rijn is dynamisch en complex waardoor er tot op heden geen volledige beschrijving bestaat (Van der Valk 2011). Globaal bestond het mondingsgebied in de eerste millennia uit een estuarium vergelijkbaar met de Westerschelde. Dit estuarium werd geflankeerd door strandwallen en uitgestrekte strandvlakten. Door aanvoer van sediment door de Oude Rijn, verlandde het estuarium steeds verder en ontstond, gedurende de Bronstijd en IJzertijd, een landschap met kwelderachtige vegetatie doorsneden door verschillende rivier- en ook kreekgeulen. De verdergaande verlanding en de afname van de rivierafvoer zorgde rond de Romeinse tijd voor het ontstaan van een enkelvoudige riviergeul. Een nog verder afnemende afvoer, doordat de Oude Rijn niet langer de hoofdtak van de Rijndelta was, zorgde uiteindelijk voor meandering gedurende de Vroege Middeleeuwen. In het begin van de 12^e eeuw werd de Oude Rijn stroomopwaarts afgedamd en verdween de monding als gevolg van een grote storm.

Op het landschap van strandwallen en strandvlaktes, dat voorkwam ten zuiden en noorden van het estuarium/rivierlandschap, kwamen lage duinen voor. Deze duinen worden aangeduid als Oude duinen en zijn sinds het ontstaan ontkalkt door regenwater. Rond 1000 na Chr. begon een periode met vorming van hoge kustduinen. Deze Jonge Duinen zijn kalkrijk door de aanwezigheid van schelpengruis en bedekken grote delen van het oude landschap van strandwallen, strandvlaktes, Oude duinen, maar ook van de rivierafzettingen in het mondingsgebied. De duinvorming en verplaatsing van de Jonge duinen duurde voort tot de stabilisatie van deze duinen met vegetatie in de 17^e-18^e eeuw.

Door het landschap van strandwallen en strandvlaktes liepen enkele riviertjes die afwaterden op de Oude Rijn maar ook (periodiek) onder de invloed stonden van het getij, waaronder de Vliet. De Vliet is een sterk meanderend riviertje waarvan de loop tot aan ongeveer de Late Middeleeuwen regelmatig verplaatste.

2.2.2. Geomorfologie, geologie en bodem

Het plangebied staat op de geomorfologische kaart en op de bodemkaart aangegeven als ongekarteerd vanwege de ligging binnen de bebouwde kom. Op basis van omliggende, wel gekarteerde eenheden, en op basis van de archeologische verwachtingskaart van de gemeente Katwijk is het waarschijnlijk dat het plangebied gelegen is op een oeverwal van de Oude Rijn met daaronder een strandvlakte (eventueel met strandwalresten), eventueel met Hollandveen-inschakeling. De bodem kan bestaan uit tuineerdgronden van lichte zavel (kaartcode EK19) met grondwatertrap IV. Dit zijn gronden met een dikke humeuze bovenlaag die is ontstaan ten gevolge van het gebruik van het gebied voor de tuinbouw. De kans is echter groot dat de bodem in het plangebied dusdanig antropogeen beïnvloed is dat van een natuurlijke bodem geen sprake meer is.

2.3. Archeologische en ondergrondse bouwhistorische waarden

Binnen het plangebied zijn geen terreinen aanwezig die op de Archeologische Monumentenkaart (AMK) als waardevol staan aangegeven. Ook zijn er geen waarnemingen en vondsten gemeld en geen eerdere onderzoeken uitgevoerd. In het plangebied zijn voor zover bekend geen ondergrondse bouwhistorische waarden aanwezig.

Het plangebied staat op de gemeentelijke verwachtingskaart aangegeven als een gebied met een hoge trefkans voor archeologische waarden (bijlage 2). Deze waardering is gebaseerd op de ligging van het terrein op een oeverwal van de Oude Rijn en geldt voor resten vanaf de IJzertijd. Op een eventuele onderliggende strandwal kunnen resten vanaf het Neolithicum voorkomen. Daarnaast is het plangebied gelegen binnen de 17^e-eeuwse historische kern van Rijnsburg.

Circa 160 m ten zuidoosten van het plangebied bevindt zich het monument van de kerk en de begraafplaats van Rijnsburg (monument 3074). Hier zijn resten van een Merovingische nederzetting en de laatmiddeleeuwse abdij van Rijnsburg aanwezig. Door dit monument loopt tevens de geprojecteerde ligging van de ringwalburg van Rijnsburg.

Ongeveer 20 m ten noordwesten van het plangebied bevindt zich een waarneming. Het betreft archeologische vondsten die door een particulier zijn aangetroffen in een kleilaag op 100 cm –mv. De vondsten bestaan uit huttenleem, een fragment van een maalsteen (mogelijk tefriet), een slijpsteen en een ring van gewei (waarneming 47229). Over zowel de locatie als de aard en datering van de vondsten is bijzonder weinig bekend waardoor onduidelijk is wat voor waarde hier aan gehecht moet worden. De waarneming staat op de verwachtingskaart van de gemeente niet vermeld. Dezelfde particulier heeft ongeveer 160 m ten zuiden van het plangebied een vetpotje gevonden die in de Late Middeleeuwen B gedateerd kan worden (waarneming 47234).

Ongeveer 170 m ten noordwesten van het plangebied zijn bij een booronderzoek (onderzoeksmelding 7108) bewoningssporen uit de 17^e-19^e eeuw aangetroffen. Tevens was er tussen 1,20 en 1,60 m –mv een houtskool laag aanwezig die een oude oeverwalafzetting zou kunnen representeren (waarneming 47222). Bij hetzelfde booronderzoek is ongeveer 220 m ten zuidwesten van het plangebied houtskool aangetroffen (waarneming 47200).

Circa 220 m ten noordoosten van het plangebied zijn door een particulier bewoningssporen uit de 6^e-7^e/8^e eeuw aangetroffen (waarneming 24185). Bij nadere archeologische onderzoeken die vervolgens op deze locatie zijn uitgevoerd, bleek de bodem vooral diep verstoord te zijn (waarnemingen 33475 en 33477). Ook net iets verder naar het noordoosten waren eventuele vroegmiddeleeuwse resten verstoord. Wel waren mogelijk nog resten van 17^e-eeuwse bebouwing aanwezig (onderzoeksmelding 7109, waarneming 47218).

2.4. Historische situatie en mogelijke verstoringen

Het plangebied is gelegen tussen de Dubbelebuurt en het gedempte Rapenburg. Op de kaart van het Hoogheemraadschap van Rijnland uit 1615 staat in het plangebied al bebouwing aangegeven (Figuur 2). Er is geen sprake van huizen zoals deze aan de overzijde van de weg zijn ingetekend. Mogelijk was in het plangebied sprake van een vorm van industrie gerelateerd aan de ligging langs de Vliet.

Ook op latere kaarten (tot 1995) is het plangebied bebouwd. Het dorp Rijsburg stamt al uit de 6^e eeuw na Chr. (www.genootschapoudrijnsburg.nl/).

Figuur 2: Het plangebied (binnen de rode cirkel) op de kaart van het Hoogheemraadschap van Rijnland uit 1615 (bron: watwaswaar.nl).

2.5. Huidig landgebruik

Ten tijde van het veldonderzoek was het plangebied braakliggend na de sloop van de voormalige bebouwing (Figuur 1). Het plangebied is voor zover bekend niet gesaneerd (Bodemloket). Op een foto uit 2009 (Google Streetview, Figuur 3) is duidelijk te zien dat tijdens of na de sloop grond is opgebracht op de locatie.

2.6. Gespecificeerd verwachtingsmodel

Uit het bureauonderzoek blijkt dat het plangebied is gelegen op een oeverwal van de Oude Rijn waaronder zich nog resten van een strandvlakte of eventuele strandwal kunnen bevinden. Op basis hiervan kunnen in het plangebied twee archeologische niveaus voorkomen. Op het niveau van de strandvlakte worden geen archeologische resten verwacht omdat de strandvlakte naar verwachting niet gunstig was voor bewoning. Het diepste archeologische niveau betreft de top van de eventuele strandwal. Hierin kunnen archeologische resten aanwezig zijn die dateren vanaf het Neolithicum. Het kan gaan om resten van bewoning, begraving en landgebruik. Te verwachten zijn sporen als paalgaten en kuilen en vondsten als aardewerk en natuursteen. Op dit niveau kan een veenlaag voorkomen. Vanaf de veenlaag tot aan het maaiveld worden sporen en vondsten vanaf de IJzertijd verwacht. Gezien de ligging van het plangebied binnen de 17^e-eeuwse dorpskern geldt er met name een hoge verwachting voor resten vanaf deze periode. Ook daarvoor kan het plangebied echter al bebouwd zijn geweest: het dorp Rijsburg stamt uit de 6^e eeuw na Chr. Te verwachten resten zullen met name gerelateerd zijn aan bewoning en kunnen bestaan uit sporen als paalsporen en resten van hout- en steenbouw en vondsten als aardewerk, metaal, glas en bouw materiaal.

Het is niet bekend wat voor invloed de bouw en sloop van de voormalige bebouwing heeft gehad op eventuele archeologische resten in het plangebied.

Om het verwachtingsmodel te toetsen en waar nodig aan te vullen en om te controleren in hoeverre de bodemopbouw in het plangebied nog intact is, is er een Inventariserend Veldonderzoek, verkennende fase, uitgevoerd.

Figuur 3: Het plangebied op Google Streetview (opnamedatum: december 2009). De zandhoop is sindsdien gedeeltelijk verwijderd en uitgevlakt, het centrale deel van het plangebied ligt echter nog steeds duidelijk hoger dan de omliggende bestrating.

3. Veldonderzoek

3.1. Onderzoekshypothese en onderzoeksopzet

Het doel van het Inventariserend Veldonderzoek, verkennende fase, is om de in het bureauonderzoek opgestelde gespecificeerde archeologische verwachting te toetsen en waar nodig aan te passen. Tijdens het veldonderzoek wordt vastgesteld waar de oorspronkelijke bodemopbouw intact is gebleven en waar niet. Daarnaast wordt inzicht verkregen in de vormeenheden van het landschap, voor zover deze van invloed zijn op de locatiekeuze in het verleden. Kansarme zones worden uitgesloten en kansrijke zones worden geselecteerd voor de volgende fasen. Het veldonderzoek bestond uit een booronderzoek. Een veldkartering kon niet worden uitgevoerd vanwege de begroeiing op de locatie.

3.2. Werkwijze

In het plangebied zijn 5 boringen gezet, waarvan 4 boringen met een diepte van 2,0 m en 1 met een diepte van 4,0 m beneden het maaiveld (bijlage 3 en 4). Deze boringen zijn verdeeld over het plangebied. Er is gebruik gemaakt van een Edelmanboor met een diameter van 12 cm. Het veldonderzoek is uitgevoerd door dr. A.W.E. Wilbers (fysisch geograaf, senior prospector).

De boringen zijn beschreven volgens de Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode (ASB; SIKB 2008) met behulp van een veldcomputer en het programma TerraIndex van I.T. Works. De locaties van de boringen (x- en y-waarden) zijn ingemeten met een in de veldcomputer ingebouwde gps. De hoogtes van de boringen (z-waarden) zijn bepaald aan de hand van het Actueel Hoogtebestand van Nederland en aangevuld met veldwaarnemingen. De opgeboorde monsters zijn door middel van verbrokkelen in het veld onderzocht op de aanwezigheid van archeologische indicatoren zoals aardewerk, baksteen, vuursteen, huttenleem en bot.

3.3. Resultaten

3.3.1. Lithologie en geologie

In de diepe boringen (boring 1 en 5) is te zien dat het bodemprofiel van het plangebied globaal bestaat uit zand op klei op zand.

De onderste zandlaag is aangetroffen in boringen 1 en 5 vanaf een diepte van 2,5 à 2,7 m –mv (1,4 à 1,7 m –NAP). Het betreft matig fijn, sterk tot uiterst siltig zand dat kalkrijk is en laagjes klei en detritus bevat.

Op de onderste zandlaag ligt een omgewerkt, sterk zandig, kalkrijk kleipakket. Het kleipakket bevat brokken zand, sporen van schelpen en fosfaatvlekken. In de bovenste ca. 1 m bevinden zich sporen van baksteen en puin. De fragmenten zijn niet diagnostisch genoeg om te kunnen dateren. De top van het kleipakket ligt op 0,7 à 1,1 m –mv (0,0 à 0,3 m –NAP). In boring 5 bevindt zich in het pakket een 20 cm dikke veenlaag. In boring 4 bestaat het pakket voornamelijk uit zandlagen. De kleilaag is in deze boring maar 40 cm dik. De zandlagen bevatten dezelfde bijmengingen en omwerkingen als de rest van het pakket.

In boringen 1 en 5 ligt op het kleipakket een 20 cm dikke laag baksteen. Aan de hand van het opgeboorde materiaal is niet te zeggen of het gaat om een los stuk muur dat is overgebleven na de sloop of een deel van een fundering in situ. Het opgeboorde materiaal kon niet worden gedateerd.

De bovenste 70 à 80 cm van het bodemprofiel bestaat uit opgebracht zand. Het zand is naar alle waarschijnlijkheid opgebracht na de sloop van de bebouwing op de locatie (zie ook Figuur 3).

3.3.2. Bodemopbouw

De bovenste 10 tot 20 cm van de bodemopbouw is plaatselijk humeus. Het betreft een humeuze laag in het opgebrachte zand die waarschijnlijk is ontstaan doordat het plangebied al lange tijd braak ligt. Het onderliggende kleipakket is grotendeels humeus. Door de antropogene invloed op het

bodemprofiel is er geen sprake van een natuurlijke bodemopbouw en kan de bodemopbouw niet worden geclassificeerd.

3.3.3. *Archeologische indicatoren*

In het kleipakket zijn fragmenten baksteen en ander bouwpuin aangetroffen. Deze waren niet diagnostisch genoeg om te kunnen dateren en zijn daarom niet verzameld.

3.4. Interpretatie

De in het plangebied aangetroffen opbouw van klei op zand is te interpreteren als oeverafzettingen van de Vliet. Er zijn binnen de geboorde diepte van 4,0 m –mv geen aanwijzingen aangetroffen voor de aanwezigheid van een oeverwal van de Oude Rijn of van een strandvlakte of –wal.

In de oeverafzettingen zijn fragmenten bouwpuin aangetroffen en de afzettingen zijn omgewerkt. Daarnaast is twee keer door muur- of funderingsresten heen geboord die nog in situ zouden kunnen liggen. Gezien de ligging van het plangebied in de historische dorpskern van Rijnsburg die kan dateren vanaf de 6^e eeuw en aangezien het plangebied met zekerheid bebouwd is geweest vanaf het begin van de 17^e eeuw, is de kans groot dat er nog resten van bebouwing aanwezig zijn in de ondergrond. Mogelijk gaat het om resten van industrie die gerelateerd is aan de ligging op de oever van de Vliet. De resten kunnen nog grotendeels intact zijn. De omwerking van de oeverafzettingen is waarschijnlijk geen moderne verstoring maar een historische.

4. Conclusie en aanbevelingen

In opdracht van Rho adviseurs voor leefruimte zijn in mei 2014 een archeologisch bureauonderzoek en een inventariserend veldonderzoek (IVO), verkennende fase, uitgevoerd in verband met de geplande (her)ontwikkeling van het plangebied aan de Dubbelebuurt 1 in Rijnsburg, gemeente Katwijk. Ten behoeve van het onderzoek is een aantal vragen gesteld die als volgt beantwoord kunnen worden:

- *Wat is de fysiek-landschappelijke ligging van de locatie?*

Het plangebied is gelegen op oeverafzettingen van de Vliet. Volgens de gemeentelijke archeologische verwachtingskaart zou het plangebied op een oeverwal van de Oude Rijn liggen met daaronder een strandwal of -vlakte, maar daarvoor zijn binnen de geboorde diepte van 4,0 m –mv geen aanwijzingen gevonden.

- *Hoe is de bodemopbouw in het plangebied en in welke mate is deze nog als intact te beschouwen?*

Door de antropogene invloed op het bodemprofiel is er geen sprake van een natuurlijke bodemopbouw en kan de bodemopbouw niet worden geclassificeerd. De bovenste 70 à 80 cm van het bodemprofiel bestaat uit opgebracht zand. Het zand is naar alle waarschijnlijkheid opgebracht na de sloop van de bebouwing op de locatie. De omwerkingen van de oeverafzettingen zijn waarschijnlijk te beschouwen als een historische verstoring.

- *Bevinden zich archeologisch relevante afzettingen in het plangebied? En zo ja, op welke diepte ten opzichte van het maaiveld en het NAP?*

In het plangebied kunnen archeologische resten worden aangetroffen vanaf direct onder het opgebrachte zandpakket, oftewel vanaf 70 à 80 cm –mv (0,2 à 0,4 m +NAP).

- *Wat is de specifieke archeologische verwachting van het plangebied en wordt deze bij het veldonderzoek bevestigd?*

Uit het bureauonderzoek blijkt dat het plangebied is gelegen op een oeverwal van de Oude Rijn waaronder zich nog resten van een strandvlakte of eventuele strandwal kunnen bevinden. Op basis hiervan kunnen in het plangebied twee archeologische niveaus voorkomen. Op het niveau van de strandvlakte worden geen archeologische resten verwacht omdat de strandvlakte naar verwachting niet gunstig was voor bewoning. Het diepste archeologische niveau betreft de top van de eventuele strandwal. Hierin kunnen archeologische resten aanwezig zijn die dateren vanaf het Neolithicum. Het kan gaan om resten van bewoning, begraving en landgebruik. Te verwachten zijn sporen als paalgaten en kuilen en vondsten als aardewerk en natuursteen. Op dit niveau kan een veenlaag voorkomen. Vanaf de veenlaag tot aan het maaiveld worden sporen en vondsten vanaf de IJzertijd verwacht. Gezien de ligging van het plangebied binnen de 17^e-eeuwse dorpskern geldt er met name een hoge verwachting voor resten vanaf deze periode. Ook daarvoor kan het plangebied echter al bebouwd zijn geweest: het dorp Rijnsburg stamt uit de 6^e eeuw na Chr. Te verwachten resten zullen met name gerelateerd zijn aan bewoning en kunnen bestaan uit sporen als paalsporen en resten van hout- en steenbouw en vondsten als aardewerk, metaal, glas en bouw materiaal. Het is niet bekend wat voor invloed de bouw en sloop van de voormalige bebouwing heeft gehad op eventuele archeologische resten in het plangebied.

Tijdens het veldonderzoek is gebleken dat het plangebied is gelegen op oeverafzettingen van de Vliet. Er zijn geen aanwijzingen aangetroffen voor de aanwezigheid van een oeverwal van de Oude Rijn of een strandwal/-vlakte. De verwachting voor het hoogste niveau is bevestigd, alleen komt dit niveau niet voor vanaf het maaiveld maar vanaf 70 à 80 cm –mv (0,2 à 0,4 m +NAP).

- *Hoewel niet het doel van een verkennend booronderzoek, kunnen er toch archeologische indicatoren worden aangetroffen. Indien deze worden aangetroffen, dan gelden tevens de volgende vragen: wat is de verticale en horizontale ligging van de aangetroffen indicatoren, wat is de datering en wat is de invloed van deze vondsten op de archeologische verwachting van het plangebied?*

In het kleipakket zijn fragmenten baksteen en ander bouwpuin aangetroffen. Deze waren niet diagnostisch genoeg om te kunnen dateren en zijn daarom niet verzameld.

- *In hoeverre worden eventueel aanwezige archeologische waarden bedreigd door de voorgenomen bodemversturende werkzaamheden?*

Archeologische waarden worden bedreigd indien bodemversturende werkzaamheden reiken tot onder de moderne ophooglaag, oftewel tot dieper dan 70 à 80 cm –mv (0,2 à 0,4 m +NAP).

4.1. Aanbevelingen

Tijdens het onderzoek is geconstateerd dat het plangebied een hoge verwachting heeft voor archeologische resten vanaf het ontstaan van Rijnsburg, mogelijk al in de 6e eeuw. Op basis van de resultaten van het inventariserend veldonderzoek wordt geadviseerd om vervolgonderzoek uit te laten voeren indien bodemverstoringen reiken tot onder de moderne ophooglaag, oftewel tot dieper dan 70 à 80 cm –mv (0,2 à 0,4 m +NAP). Dit vervolgonderzoek kan het beste bestaan uit een proefsleuvenonderzoek.

NB. Voor alle gravende onderzoeken, waaronder proefsleuven, dient voorafgaand aan de uitvoering van het onderzoek een Programma van Eisen geschreven te worden. Dit Programma van Eisen moet goedgekeurd worden door de bevoegde overheid (de Gemeente Katwijk) alvorens met het onderzoek kan worden begonnen.

4.2. Betrouwbaarheid

Het uitgevoerde onderzoek is op zorgvuldige wijze verricht volgens de algemeen gebruikelijke inzichten en methoden. Het archeologisch onderzoek is erop gericht om de kans op het onverwacht aantreffen dan wel het ongezien vernietigen van archeologische waarden bij bouwwerkzaamheden in het plangebied te verkleinen. Aangezien het onderzoek is uitgevoerd door middel van een steekproef kan echter, op basis van de onderzoeksresultaten, de aan- of afwezigheid van eventuele archeologische waarden niet gegarandeerd worden.

Geraadpleegde bronnen

ANWB, 2005: *ANWB Topografische Atlas Zuid-Holland 1:25.000*, Den Haag.

Berendsen, H.J.A., 2005³ (1997): *Landschappelijk Nederland. De fysisch-geografische regio's*, Assen.

Centraal College van Deskundigen, 2013: *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie*, versie 3.3, Gouda.

DLO-Staring Centrum / Rijks Geologische Dienst, 1994: *Geomorfologische kaart van Nederland, 1:50.000, blad 30 's-Gravenhage*, Wageningen / Haarlem.

Moerman, S., 2014: *Plan van aanpak. Dubbelebuurt in Rijnsburg, gemeente Katwijk, Noordwijk* (Intern rapport, IDDS Archeologie).

Mulder, E.F.J. de/ M.C. Geluk/ I.L. Ritsema/ W.E. Westerhoff/ T.E. Wong, 2003: *De ondergrond van Nederland*, Groningen/Houten.

SIKB, 2008: *Archeologische standaard boorbeschrijving*, Archeologie Leidraad, Gouda.

Stichting voor Bodemkartering, 1982: *Bodemkaart van Nederland, 1:50.000, blad 30 's-Gravenhage*, Wageningen.

Websites

ahn.geodan.nl

watwaswaar.nl

www.bodemloket.nl

www.edugis.nl

Lijst van afkortingen en begrippen

Afkortingen

Archis	Archeologisch Informatie Systeem
AMK	Archeologische Monumenten Kaart
CHS	Cultuurhistorische Hoofdstructuur
GPS	Global Positioning System
IKAW	Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden
KNA	Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie
mv	maaiveld (het landoppervlak)
NAP	Normaal Amsterdams Peil
PvA	Plan van Aanpak
PvE	Programma van Eisen
RCE	Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

Verklarende woordenlijst

antropogeen	door menselijke activiteit veroorzaakt of gemaakt
artefact	door de mens vervaardigd voorwerp
Edelmanboor	een handboor voor bodemonderzoek
eerdgrond	grond met een humushoudende minerale bovengrond van meer dan 50 cm, ontstaan door invloed van de mens, vaak gaat het om een esdek
esdek	dikke humeuze laag ontstaan door eeuwenlange bemesting; beschermt de oorspronkelijke bodem tegen ploegen en andere verstoringen
Hollandveen	Holocene formatie, ontstaan tussen 3500 en 1500 voor Chr.
horizont	kenmerkende laag binnen de bodemvorming
humeus	organische stoffen bevattend; bestaande uit resten van planten en dieren in de bodem
leem	samenstelling van meer dan 50% silt, minder dan 50% zand en minder dan 25% klei
podzol	goed ontwikkelde bodem in gebieden met veel neerslag
silt	zeer fijn sediment met grootte 0,002-0,063 mm
slak	steenachtig afval van metaal- of aardewerkproductie
strandvlakte	groot vlak zandig gebied tussen twee strandwallen
strandwal	langs de kust gevormde langgerekte zandrug die uitsteekt boven het gemiddelde hoogwaterniveau; geeft in Nederland de oude ligging van de kustlijn weer
vaaggrond	grond zonder duidelijke tekenen van bodemvorming

Bijlage 1: Topografische kaart

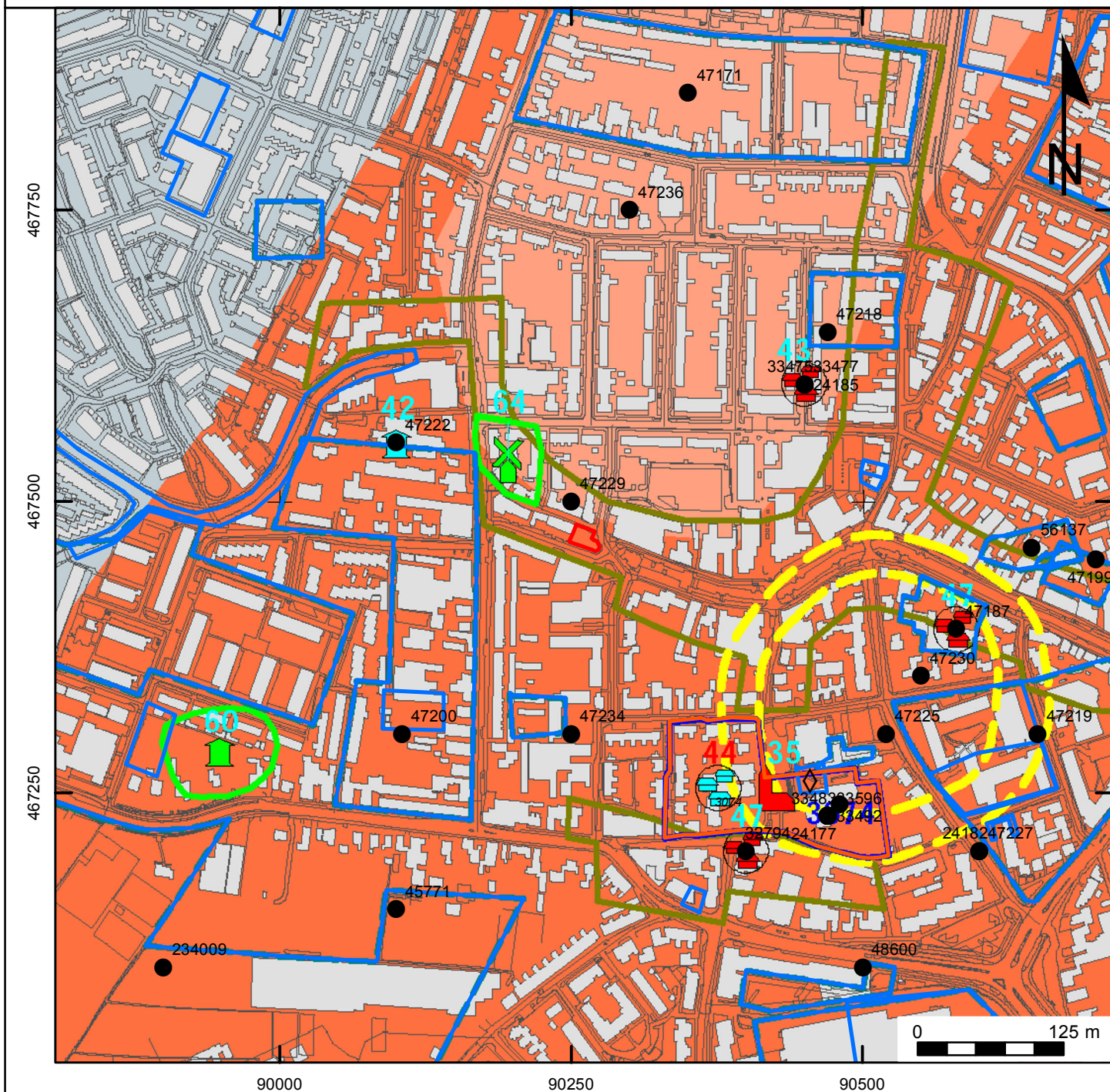
Projectnummer: 42580514
Projectnaam: Dubbele Buurt, Rijnsburg

Legenda

 Plangebied

Bijlage 2: Gemeentelijke verwachtingenkaart

Projectnummer: 42580514

Projectnaam: Dubbele Buurt, Rijnsburg

Legenda

- waarnemingen
- ◇ vondstmeldingen
- ▭ Plangebied
- ▭ onderzoeksmeldingen
- ▭ Oude Duinen en Strandwallen afgedekt met kwelderafzettingen
- ▭ oeverwal/crevasses van de Oude Rijn en kwelderafzettingen op strandvlakte eventueel met (eventueel met strandwalresten) Hollandveen-inschakeling

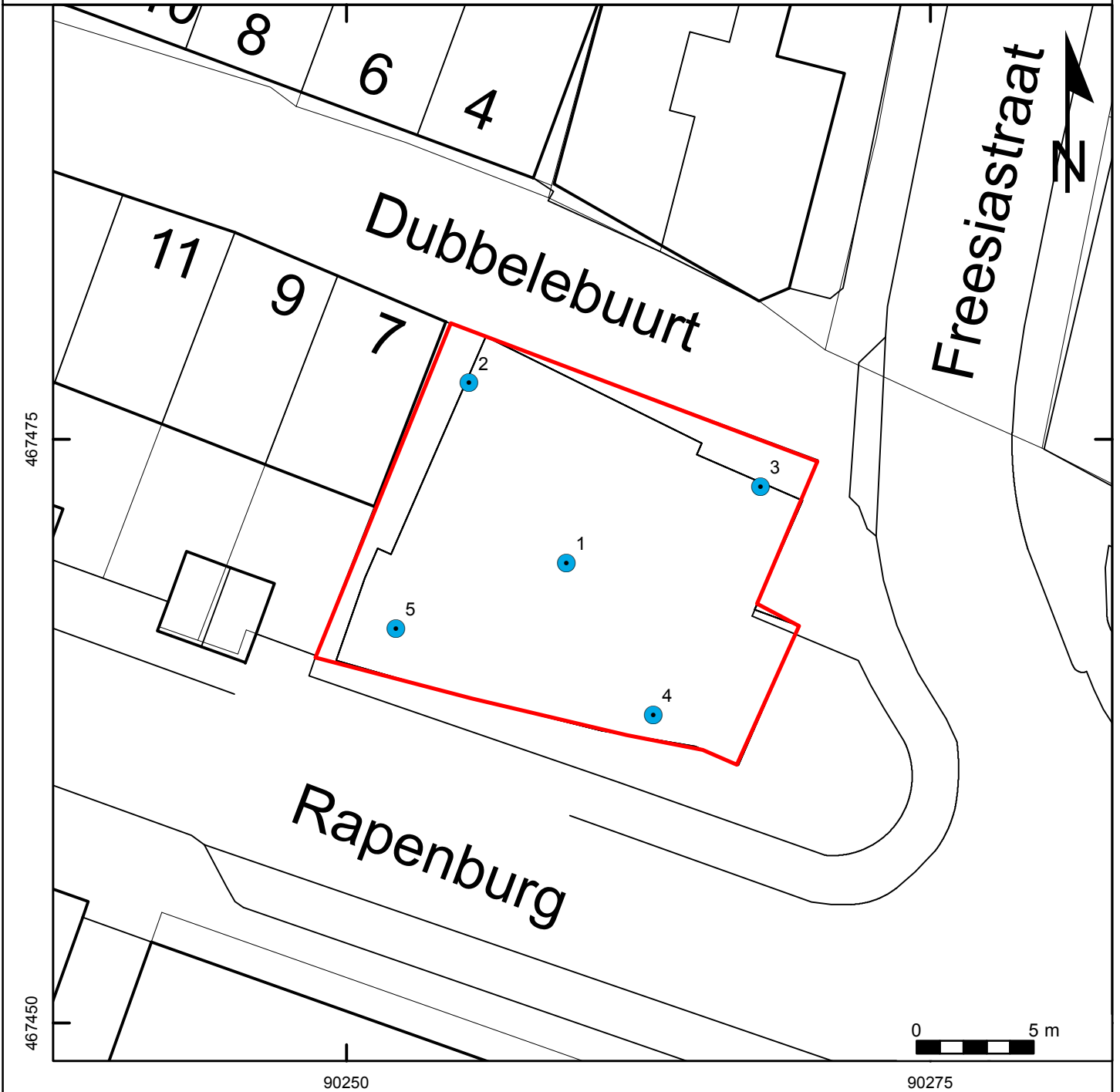
monumenten

Archeologische waarde

- ▭ Terrein van archeologische waarde
- ▭ Terrein van hoge archeologische waarde
- ▭ Terrein van zeer hoge archeologische waarde
- ▭ Terrein van zeer hoge archeologische waarde, beschermd

Bijlage 3: Boorlocatie Kaart

Projectnummer: 42580514
Projectnaam: Dubbele Buurt, Rijsburg

Legenda

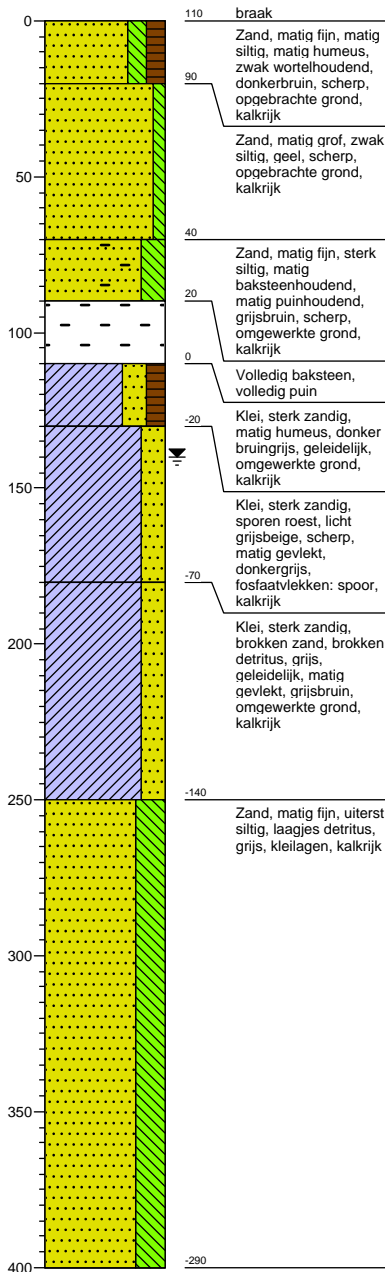
- Plangebied
- Boring

Bijlage 4: Boorbeschrijvingen

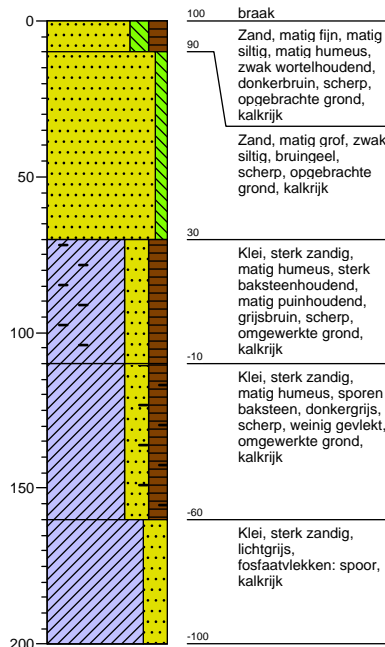
Boring: 1

Datum: 26-05-2014
 X: 90259,41
 Y: 467469,69
 Hoogte (m NAP): 1,1
 Opmerking:

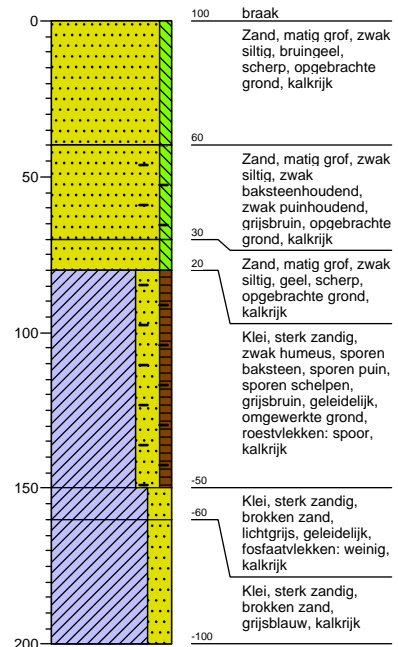
Boring: 2

Datum: 26-05-2014
 X: 90255,23
 Y: 467477,41
 Hoogte (m NAP): 1
 Opmerking:

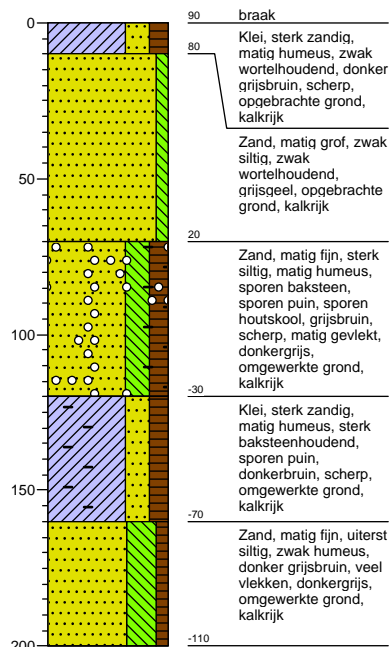
Boring: 3

Datum: 26-05-2014
 X: 90267,72
 Y: 467472,97
 Hoogte (m NAP): 1
 Opmerking:

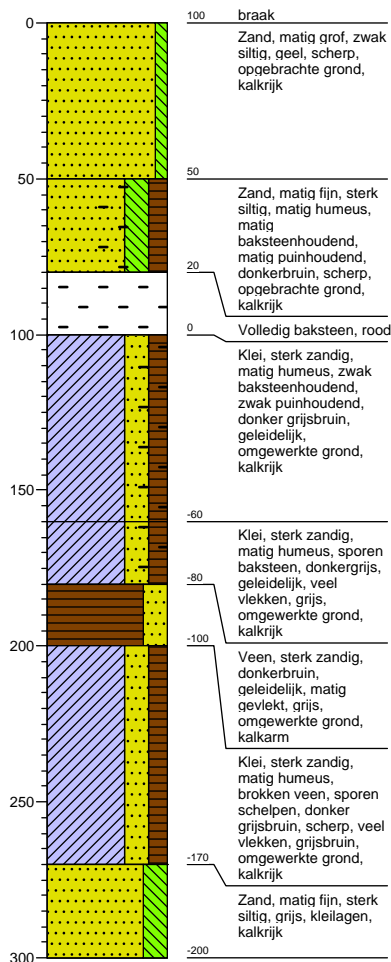
Boring: 4

Datum: 26-05-2014
 X: 90263,12
 Y: 467463,18
 Hoogte (m NAP): 0,9
 Opmerking:

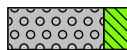
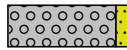
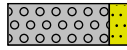
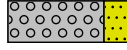

Boring: 5

Datum: 26-05-2014
 X: 90252,11
 Y: 467466,88
 Hoogte (m NAP): 1
 Opmerking:

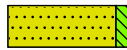
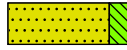

Legenda (conform NEN 5104)

grind

- Grind, siltig
- Grind, zwak zandig
- Grind, matig zandig
- Grind, sterk zandig
- Grind, uiterst zandig

zand

- Zand, kleiig
- Zand, zwak siltig
- Zand, matig siltig
- Zand, sterk siltig
- Zand, uiterst siltig

veen

- Veen, mineraalarm
- Veen, zwak kleiig
- Veen, sterk kleiig
- Veen, zwak zandig
- Veen, sterk zandig

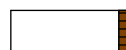

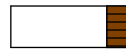
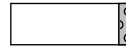

klei

- Klei, zwak siltig
- Klei, matig siltig
- Klei, sterk siltig
- Klei, uiterst siltig
- Klei, zwak zandig
- Klei, matig zandig
- Klei, sterk zandig

leem

- Leem, zwak zandig
- Leem, sterk zandig

overige toevoegingen

- zwak humeus
- matig humeus
- sterk humeus
- zwak grindig
- matig grindig
- sterk grindig

geur

- geen geur
- zwakke geur
- matige geur
- sterke geur
- uiterste geur

olie

- geen olie-water reactie
- zwakke olie-water reactie
- matige olie-water reactie
- sterke olie-water reactie
- uiterste olie-water reactie

p.i.d.-waarde

- >0
- >1
- >10
- >100
- >1000
- >10000

monsters

- geroerd monster
- ongeroerd monster
- volumering

overig

- bijzonder bestanddeel
- Gemiddeld hoogste grondwaterstand
- grondwaterstand
- Gemiddeld laagste grondwaterstand

- slib
- water

Legenda afkortingen Archeologische Boorbeschrijving (conform ASB 2008)

Percentages en Mediaan

Klasse	Zandmediaan
Uiterst fijn	63-105 µm
Zeer fijn	105-150 µm
Matig fijn	150-210 µm
Matig grof	210-300 µm
Zeer grof	300-420 µm
Uiterst grof	420-2000 µm

Nieuwvormingen

(1=spoor, 2=weinig, 3=veel)

Afkorting	Nieuwvormingen
FEC	IJzerconcreties
FFC	Fosfaatconcreties
FOV	Fosfaatvlekken
MNC	Mangaanconcreties
ROV	Roestvlekken
VIV	Vivianiet
VKZ	Verkiezeling
ZAV	Zandverkittingen

Bodemkundige interpretaties

Code	Bodemkundige interpretaties
BOD	Bodem
BOV	Bouwvoor
ESG	Esgrond
GLE	Gleyhorizont
HIN	Humusinspoeling
INH	Inspoelingshorizont
KAT	Katteklei
KBR	Klei, brokkelig
LOO	Loodzand
MOE	Moedermateriaal
OMG	Omgewerkte grond
OPG	Opgebrachte grond
OXR	Oxidatie-reductiegrens
POD	Podzol
RYP	Gerijpt
TKL	Top kalkloos
TRP	Terpaarde
UIT	Uitspoelingshorizont
VEN	Vegetatieniveau
VNG	Gelaagd vegetatieniveau
VRG	Vergraven

Bodemhorizont

Code	Bodemhorizont	Omschrijving
BHA	A-horizont	Minerale bovengrond
BHAB	AB-horizont	Overgangshorizont
BHAC	AC-horizont	Overgangshorizont
BHAE	AE-horizont	Overgangshorizont
BHB	B-horizont	Inspoelingshorizont
BHBC	BH-horizont	Overgangshorizont
BHC	C-horizont	Uitgangsmateriaal
BHE	E-horizont	Uitspoelingshorizont
BHEB	EB-horizont	Overgangshorizont
BHO	O-horizont	Strooisellaag
BHR	R-horizont	Vast gesteente

Sedimentaire karakteristiek, laaggrens

Afkorting	Afmeting overgangszone	Klasse
BDI	≥ 3,0 - < 10,0 cm	Basis diffuus
BGE	≥ 0,3 - < 3,0 cm	Basis geleidelijk
BSE	< 0,3 cm	Basis scherp

Kalkgehalte

Code	Kalkgehalte
CA1	Kalkloos
CA2	Kalkarm
CA3	kalkrijk

Archeologische indicatoren (1=spoor, 2=weinig, 3=veel)

Code	Omschrijving
AWF	Aardewerkfragmenten
BST	Baksteen
GLS	Glas
HKB	Houtskoolbrokken
HKS	Houtskoolspikkels
MXX	Metaal
OXBO	Onverbrand bot
OXBV	Verbrand bot
SGK	Gebroken kwarts
SLA	Slakken/sintels
SVU	Vuursteen
SXX	Natuursteen
VKL	Verbrande klei
VSR	Visresten

Bijlage 5: Periodentabel

